

Reservatsbildning i Värmlandsskärgården, Värmlands län

Beskrivning av reservatet

Namn:	Värmlandsskärgården
Kommun:	Grums, Hammarö, Karlstad, Kristinehamn, Säffle
Fastighet:	Enligt markägarutredning. (Bil 1, förvaras i arkiv på länsstyrelsens naturvårdsenhet).
Lägesbeskrivning:	Vänerkusten mellan Furholmarna, cirka 20 km SSO om Kristinehamn till Mässviken i nordöstra delen av Värmlandsnäs.
Gränser:	Reservatet omfattar öar och fastlandsuddar inom markerad gränslinje enligt bifogade kartor. Se bilagor 2-4. Översiktskarta, skala 1:250 000, bil 2 Översiktskarta, skala 1:50 000, bil 3 Denna karta visar även indelning i detaljkartor skala 1:10 000. Detaljkartor, 25 stycken i skala 1:10 000 utvisande tillträdesförbud och gränsdragning som berör fastlandsdelar, bil 4. Reservatsområdet ansluter till de tidigare av satta naturreservaten Getgars udde i Grums kommun, Timmeröarna i Karlstads kommun och Sibberön i Kristinehamns kommun.
Areal:	Total landareal ca 1200 hektar
Naturvårdsförvaltare:	Skogsvårdsstyrelsen
Markägare:	Enligt markägarutredning (Förvaras i arkiv på Länsstyrelsens naturvårdsenhet).

Grund för beslutet

Vänerns stränder och skärgårdar är som landets största sötvattenarkipelag en unik naturtillgång. Många klippstränder med vindpinade martallar och lavklädda hållar karaktäriserar landskapet. Frodigare undantag finns på en del berggrundsgeologiskt gynnade och större öar. Grunda vassvikar i de inre skärgårdsdelarna bidrar till variationen.

Till dessa miljöer är starka naturskyddsintressen knutna. Liksom andra liknande områden har Vänerns kust- och skärgårdsområden blivit allt mer utnyttjade för rörligt friluftsliv.

Vänerskärgårdarna har i den fysiska riksplaneringen betecknats som riksobjekt och området har varit föremål för omfattande undersöknings- och planeringsverksamhet. Enligt riksdagens beslut den 13 december 1975 om fortsatt fysisk riksplanering (FRP) krävdes - liksom för fyra andra områden i landet - en särskild redovisning i samband med genomförandet av FRP:s planeringsskede. Berörda kom-

muner har därför presenterat gemensamma riktlinjer för fortsatt planering i en rapport, "Vänerredovisningen", i april 1978.

Den 21 december 1978 beslutade regeringen om fortsättning av FRP i Värmlands län. Av beslutet framgår bl a att regeringen anser Vänerns skärgårdsområden och kuster tillhöra de områden i landet som är särskilt värdefulla för friluftsliv, naturvård och kulturminnesvård. Man säger vidare att "De vetenskapliga naturvårdsintressena är särskilt markerade i det centrala skärgårdsområdet. Behovet av mark för friluftslivet bör tillgodoses i det övriga skärgårdsområdet och i attraktiva kustområden... Formerna för skogsbruket på öar och vid stränder bör också uppmärksammas i det fortsatta planeringsarbetet. I de för naturvården och friluftslivet mest attraktiva och värdefulla områdena kan därvid förordnanden enligt naturvårdslagen behöva utfärdas..."

Säkerställande av naturvårdens intressen enligt föreliggande förslag till reservatsbeslut ligger inom ramen för riktlinjerna i Vänerredovisningen samt regeringens beslut om FRP. Reservatsförslaget har föregåtts av interimistiska förordnanden sedan den 20 oktober 1974 samt utrednings- och samrådsverksamhet av olika slag.

Ändamålet med reservatet är att bevara skärgårdsmiljöer så långt möjligt orörda, i första hand utifrån naturvetenskapliga motiv men även utifrån landskapsestetiska och rekreativa motiv. Ändamålet är vidare - i den mån det inte strider mot bevarandeintressena - att främja allmänhetens friluftsliv och naturkännedom. Därvid skall enkla anläggningar - anpassade till naturmiljön - iordningställas för att motverka slitage och nedskräpning.

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822) förklarar länsstyrelsen Värmlandsskärgården som naturreservat.

Reservatsföreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla beträffande området.

A. Föreskrifter jämlikt 8 § naturvårdslagen angående inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1. uppföra helt ny byggnad eller annan anordning. För yrkesfiskets behov kan dock tillstånd lämnas efter särskild prövning av länsstyrelsen

2. bedriva täkt i någon form samt att schakta eller utfylla

3. anordna upplag annat än tillfälligt i samband med tillåten skogsavverkning

4. använda biocider eller växtnäringsämnen

Utan tillstånd av länsstyrelsen är det förbjudet att

5. anlägga ny väg

6. tillbygga eller på annat sätt väsentligt ändra befintlig byggnad

7. avverka, röja eller utföra andra ingrepp i skogsbestånden

8. dra fram ledning

9. bedriva bete eller annan djurhållning. Särskilda betesavtal upprättas med beaktande av reservatets syfte i övrigt.

Ovan nämnda föreskrifter må ej utgöra hinder för anläggningar och arbetsföretag som avser att betjäna allmänhetens friluftsliv i enlighet med reservatets syfte och fastställd skötselplan och inte heller för nödvändig siktröjning för befintliga sjömärken eller för åtgärd enligt fornminneslagens 5 §.

Undantag från reservatsbestämmelserna kan meddelas för verksamhet som bedrivs av Vänerns seglationsstyrelse, sjöräddningen, tullverket och polisen.

Tomtområde kring befintligt bostadshus undantages från reservatsbestämmelserna vad gäller punkterna A2-A4 samt A7-A9. Med tomt avses här normalt ett markområde om högst 2 000 m² i form av en kvadratisk yta med centrum i bostadshuset. Vid speciella förhållanden kan annan tomtavgränsning fastställas av länsstyrelsen efter särskild ansökan och prövning.

Tomtavgränsning enligt ovan gäller endast gentemot reservatsbestämmelserna. En tomtavgränsning vid en ev framtida avstyckningsförrättning prövas enligt annan lagstiftning och med andra utgångspunkter.

Jakt får - utan hinder av reservatsbestämmelserna - bedrivas i överensstämmelse med god jaktvård.

Föreskrifterna nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt i den mån pågående markanvändning därigenom inte avsevärt försvåras.

B. Föreskrifter jämlikt 9 § naturvårdslagen angående markägars och annan sakägars skyldighet att tåla visst intrång

Markägaren och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att åtgärder enligt nedan vidtages inom de delar av reservatet som framgår av markering på bifogade karta i skala 1: 50 000 (bilaga 3) och bifogade "ramplan" för skötseln (bilaga 5)

Följande åtgärder är aktuella:

Enkla serviceanordningar av typen

1. toalett
2. eldstad (med vedförråd)
3. förtöjningsringar och i vissa fall bryggor
4. informationsskyltar
5. stigmarkeringar (på större öar).

Anläggningarna placeras i princip i anslutning till lämpligaste naturhamn. Anläggningarnas läge har angivits på bifogad karta i skala 1:50 000 (se bil 3).

Exakt placering inom angivna delområden (se bilaga 3) samt utformning klargöres i direkt samråd med markägaren och i detaljerade skötselplaner som efter hand utarbetas och fastställs av länsstyrelsen för olika delar av skärgården. Innan länsstyrelsen fastställer (detaljerad) skötselplan enligt ovan ges markägare tillfälle yttra sig över förslaget.

C. Föreskrifter jämlikt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1. skada fast naturföremål eller ytbildning
2. anbringa tavla, plakat, affisch, inskrift eller annan därmed jämförbar anordning

3. gräva uppväxter
4. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar
5. störa djurlivet genom t ex närgången fotografering, varaktig vistelse nära boplat
6. på land medföra ej kopplad hund eller annat lösgående husdjur
7. göra upp öppen eld annat än på (av reservatsförvaltaren) anvisad och särskilt iordningställd plats. Med havda grillar och friluftskök får dock användas även på annan plats.

Det erinras vidare om att länsstyrelsen vid speciella väderleksförhållanden tillfälligt kan utfärda totalt eldningsförbud

8. framföra motordrivet fordon på öar och fastlandsdelar (med undantag av upplåtna vägar)
9. tälta mer än två (2) dygn i sträck på samma plats
10. förtöja båt eller husbåt mer än två (2) dygn i sträck på samma plats. För lägerverksamhet och liknande kan reservatsförvaltaren anvisa särskild plats
11. på störande sätt använda radio, bandspelare etc
12. under tiden 1 april - 31 juli landstiga på öar och delområden eller varaktigt vistas * i vattenområde därintill enligt markering på bifogad karta - bilaga 4. Det förbjudna vattenområdet sträcker sig i normalfallet 100 m ut från ön.

Undantag från tillträdesförbudet gäller för Vänerns seglationsstyrelse, sjöräddningen, tullverket och polisen. Arbeten inom dessa områden skall dock i största möjliga utsträckning undvikas under förbudstiden.

* Uttrycket "varaktigt vistas" innefattar här ej förbud att med båt passera genom området.

Undantag från tillträdesförbudet kan meddelas för yrkesfiskare. Ansökan och länsstyrelsens prövning skall ske i varje särskilt fall.

Undantag från tillträdesförbudet gäller för respektive markägare.

Vetenskapliga eller andra undersökningar av allmänt intresse skall utföras i samråd med länsstyrelsen.

D. Bestämmelser jämlikt 9 § naturvårdsförordningen om skötselplan m m

1. Syftet med vården och förvaltningen är att tillse att naturmiljön inte skadas samt att främja allmänhetens friluftsliv och naturupplevelser i den mån det inte strider mot bevarandeintressena.
 2. Skötselplan. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om vården av reservatet genom att fastställa bifogade plan. Denna plan får ses, som en ram för skötseln. Detaljerade planer för de många delområdena utarbetas och fastställs efter hand av länsstyrelsen. Förverkligandet av skötselplanen i form av direkta åtgärder, tillsyn, information m m sker efter hand i den takt som länsstyrelsen beslutar i sin årliga fördelning av medel för vård av naturreservat, beredskapsarbeten etc.
- Nu bifogad "ram-plan" (bilaga 5) behandlar frågor som är gemensamma för hela området. Den anger även principiell disposition och målsättning för de olika delområdena.
3. Reservatet skall utmärkas i enlighet med de av statens naturvårdsverk utfärdade anvisningarna.

4. Förvaltningsuppdraget lämnas till skogsvårdsstyrelsen. Arbetet med tillsyn och konkreta åtgärder skall i tillämpliga delar uppdragas åt lokala tillsynsmän.

5. Samråd

Fortlöpande samråd skall ske mellan länsstyrelsen och reservatsförvaltaren. Med tanke på områdets speciella karaktär skall länsstyrelsen i detta fall överväga att inrätta ett speciellt samrådsorgan med representanter för olika intressen.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, jordbruksdepartementet, se bilaga (formulär 3)

Beslut i detta ärende har fattats av länsstyrelsens styrelse. I beslutet deltog landshövding Bengt Norling jämte ledamöterna Carl E Carldén, Sten Fogde, Arne Hult, Sune Johansson, Bertil Jonasson, Sven Junzell, Helmer Karlsson, Göthe Knutson, Elvy Nilsson, Sven Nilsson, Eric Persson, Henry Stjernborg och Nils Wallander samt suppleanten Gunnar Törnqvist.

I den slutliga handläggningen deltog även länsråd Beckman, naturvårdsdirektör Wirén, företrädare för juridiska enheten, planenheten och lantmäterienheten, länsantikvarie Varenius samt byrådirektör Åhgren, föredragande.

Bengt Norling

Per Åhgren

Bilagor

- Bilaga 1, markägarutredning, medsändes ej - finns på naturvårdsenheten
 2, Översiktskarta skala 1:250000
 3, Översiktskarta skala 1:50000
 4, Detaljkartor, fågelskyddsomr och avgränsn på fastland, 1:10000 (25 st)
 5, Skötselplan
 6, Besvärshänvisning

Kopia till

Statens naturvårdsverk

Statens planverk

FBM

Kommunfullmäktige Säffle, Grums, Hammarö, Karlstad, Kristinehamn

Lantbruksnämnden

Skogsvårdsstyrelsen

Vägförvaltningen

Lantmäterienheten

Planenheten

Naturvårdsenheten

Naturvårdsregistret

Skötselplan för naturreservatet VÄRMLANDSSKÄRGÅRDEN

11.1211-153-79

1. Allmän beskrivning

1.1 Ändamålet med reservatet

Att bevara skärgårdsmiljöer så långt möjligt ostörda, i första hand utifrån naturvetenskapliga motiv men även utifrån landskapsestetiska och rekreativa motiv. Ändamålet är vidare att - i den mån det inte strider mot bevarandebestämmelserna främja allmänhetens friluftsliv och naturkännedom. Därvid skall enkla anläggningar - anpassade till naturmiljön - iordningställas för att motverka slitage och nedskräpning.

1.2 Allmän beskrivning

1.2.1 Data

Avsatt: 1980 i samband med fastställelse av denna plan.

Areal: Total landareal ca 1 200 hektar

Kommun: Hammarö, Grums, Karlstad, Kristinehamn, Säffle

Läge: Vänerens norra kust- och skärgårdsområden inom Värmlands län. (Se kartbilaga 2 och 3 i reservatsbeslutet)

Markägare: Framgår av markägarförteckning som förvaras hos länsstyrelsens naturvårdsenhet

1.2.2 Naturförhållanden

Området omfattar en zon av öar och i viss mån fastlandsuddar utefter Vänerens norra strand.

Genomgående höjer sig skärgårdens öar endast obetydligt över Vänerens yta. Terrängen är flack, men kan i sina detaljer vara mycket bruten genom berggrundens bandstruktur. Längst i öster möter gnejserna en berggrund av granit.

Mycket stor del av öarnas yta (30 - 40 %) utgöres av hållmarker som är kala eller täckta av en tunn och slitagekänslig vegetation dominerad av lavar. Berggrundens allmänna struktur i regionen framträder tydligt. Speciellt i området Hammarön - Arnön är "Hammarö-formationens" bandstruktur tydligt framträdande. Berggrundens bandning är där på många håll mycket iögonenfallande i strandhållarna. Strukturen går även igen i större skala genom kedjan av långsmala öar mellan Hammarö och Arnön. Även inom andra delar av skärgården framträder tydliga band- och ryggstrukturer i berggrunden. Bl a vid Bäröns och Åsundaöns västra stränder (Segerstads skärgård) framträder tydliga ryggformer i sydväst-nordöstlig riktning. På Timmeröarna och några mindre öar österut (samt några öar i Lurö skärgård) förekommer hyperit och andra mörka bergarter i berggrunden och i anslutning därtill en rikare flora och frodigare vegetation.

Skogsbestånden domineras av mager tallskog som i strandnära lägen ofta har formats av väder och vind. Lövskogar finns dock i olika delar av skärgården. Inom flertalet större öar har skogsavverkning förekommit, dock har sällan större sammanhängande förnyingsrymter tagits upp. Några delområden har lämnats utan skoglig åtgärd under lång period och visar nu naturskogskaraktär.

Fågellivet inom området är av betydande intresse. Inslag av marina arter förekommer. Bl a häckar grågås, strandkata, roskar, havstrut, silltrut och silvertärna. Storskarv observeras nästan året runt medan ejder, svärta, labb och skräntärna främst ses under flyttningsperioderna. Storlom häckar i flera områden. Av rovfågel kan nämnas fiskgjuse (med ett 20-tal boplatser) och lärkfalk. Pilgrimsfalk har

setts. Några områden har betydelse som rastplatser för sträckande vidare och änder. Detta gäller bl a öar söder om Arnön. Omedelbart innanför - norr om - reservatsområdet ligger en rad grunda, delvis vasstäkta vikar av mycket stor betydelse för sjöfågel.

En kort karaktäristik av respektive ö redovisas i avsnitt 2.3.

1.2.3 Kulturförhållanden

Reservatsområdet är tämligen glest bebyggt med i huvudsak fritidshus av yngre årgång. Bebyggelsen saknar i stort sett kulturhistoriskt intresse. Utmed norra Vänerkusten finns åtskilliga lämningar från förhistorisk tid. Flertalet av dessa har dock anlagts på fastlandet och endast ett fåtal återfinns på öarna. Inom reservatsavgränsningarna finns sammanlagt två stensättningar, två rösen, varav ett långröse samt en medeltidsanläggning.

Rösen utgör en av de vanligaste förekommande gravtyperna i Värmland och dateras traditionellt till bronsåldern (1500-500 f Kr). De har ofta givits en monumental placering med vidsträckt utsikt över Vänern eller någon vik av denna. Bundenheten till vattendrag är ett kännetecknande drag för rösen, inte bara vid Vänern utan också i övriga Sverige. Det ena av de bägge rösen som finns inom reservatsområdet är ett s k långröse, en relativt ovanlig konstruktion i länet.

Stensättningar är flackare och mer anspråklösa till sitt utseende. Ibland har de anlagts invid rösen men förekommer också separat. De kan vara antingen samtida med rösen eller något yngre, från bronsålderns slutskede eller övergången till järnåldern (1000 f Kr - Kristi födelse).

På några platser runt Vänern finns rester av medeltida bebyggelse. En av dessa är Saxen eller Saxholmen vid Ölmeviken. På krönet finns här murrester och vallar som tolkats på olika sätt. De huvudsakliga teorierna har utmynnat i att holmen varit platsen för en gårdsanläggning eller befästning, men endast en vetenskaplig undersökning av området torde kunna ge definitivt svar på frågan.

1.2.4 Kommunikationer

Huvuddelen av området utgörs av öar som endast kan nås per båt. Passagerartrafik saknas i stort sett för närvarande. Vissa möjligheter finns dock att från Kristinehamn nå de närmaste öarna (Sibberön m fl). Vidare har tidvis gjorts försök att från Karlstad arrangera skärgårdsturer.

Allmänheten kan via enkel bilväg landvägen nå attraktiv skärgårdsnatur vid ett fåtal fastlandspartier. Vid Hammarö sydspets, Raggårdsviken på Hammarön, Björnrukan på Arnön samt Arnäs udde på Segerstadshalvön och Getgarsudde i Grums kommun finns sådana möjligheter. De två senare punkterna ligger inom redan tidigare avsatta naturreservat.

Farleder inom området finns markerade på sjökort (och topografiska kartblad).

1.2.5 Serviceanordningar

På några platser har inseglingen underlättats genom markeringar av olika slag.

Toaletter av mer eller mindre avancerat eller tillfälligt slag har ”spontan” uppkommit lite varstans i skärgården.

På Härön finns ett par gamla fiskestugor som står öppna för allmänheten. På Nabben- öster om Hammarön - har Karlstad Segelsällskap klubbstuga och stor brygga. Vid västra delen av V Långholmen har Karlstad Sjöscouter klubbstuga i det gamla fyrhuset. Vid Söököjan har Vänerns seglationsstyrelse en stor brygga. Vid Hammarö sydspets finns parkeringsplats knappt en km från strand, informationstavla samt ett vindskydd. Ibland (ej regelbundet) är det gamla fyrtornet öppet för allmänheten. På Arnön, östra delen, finns en kommunal parkeringsplats norr om den stora sandstranden vid Björnrukan. Toalett finns även på samma plats. Vid Långön (G-16) har Kristinehamns båtklubb ordnat en brygga och toalett. Sanitära anordningar finns även vid de kommunala badplatserna (Vålön, V Söön och Raggårdsviken Hammarön).

Inom tidigare avsatta naturreservat i skärgården finns serviceanläggningar i huvudsak enligt sammanställning i tabellen nedan.

	Förtöjningar	Brygga	Öppen stuga	Hjälpradiostation	Toalett	Eldstad	Övrigt
Getgar-sudde		X ¹⁾			X ¹⁾		P-plats ¹⁾
Segerstads skärgård	X	Amnehol-marn			7 st	X	P-plats, Arnäs udde
Timmerö-arna	X			Västra ön, norra stranden	2 st	X	
Kärrhol-men			Nordost		2 st	X	
Sibberön		X	Regnskydd		2 st	X	Båtturer
(Kumme-lön)		X			X		P-plats

1) skall iordningställas enligt skötselplan

1.2.6 Föreskrifter

Jämför bifogat beslut.

2. Dispositions- och skötselplan

2.1 Allmän målsättning för skötseln

Syftet med vården och förvaltningen är att tillse att naturmiljön inte skadas samt att främja allmänhetens friluftsliv och naturupplevelser i den mån det inte strider mot bevarandeintressena.

Föreliggande skötselplan anger ramen för åtgärder, tillsyn m m och skall i första hand gälla i fem år. Mer detaljerade skötselplaner för respektive delområde upprättas av länsstyrelsen snarast möjligt.

Förverkligandet av skötselplanen i form av direkta åtgärder, tillsyn, information m m sker efter hand i den takt länsstyrelsen beslutar i sin årliga fördelning av medel för vård av naturreservat, beredskapsarbeten etc.

Tillsyn av reservatet och information om naturförhållanden, bestämmelser och allmänt naturvett är viktiga delar av verksamheten.

I den mån det inte strider mot bevarande intressena skall enkla serviceanordningar iordningställas för att underlätta för besökare att uppleva skärgårdsnaturen. Samtidigt skall nedskräpning, slitage och störningar på växt- och djurliv undvikas. Mängden anordningar skall starkt begränsas och varje enskild anordning väl inpassas i naturmiljön. Vägledande för reservatsförvaltningens praktiska arbete skall vara en filosofi som går ut på att besökarna skall "i största möjliga mån - uppleva en ostörd, och "naturlig" natur.

2.2 Principer för disposition av mark samt åtgärder av allmän karaktär

2.2.1 Skogsbruk

Omfattande avverkningar i skärgårdsmiljön skall undvikas. Små öar och speciellt känsliga miljöer bör ej avverkas alls. På större öar kan avverkning ske efter särskild prövning i varje särskilt fall. Efter hand som biologiska detaljstudier genomföres skall preciserade planer för markdisposition och skötsel upprättas i samråd med berörda sakägare.

2.2.2 Bete

Bete bedrivs för närvarande endast undantagsvis inom reservatet. Tillstånd till bete prövas av länsstyrelsen. Vid tillståndsgivning skall stor hänsyn tagas till naturförhållanden, till allmänhetens tillträdesmöjligheter och till risken för markskador m m till följd av överbetning.

2.2.3 Jakt- och viltvård

Jakten påverkas ej direkt av reservatsbildningen. Dock bör samråd ske mellan jakträttsinnehavare och reservatsförvaltaren så att viltvårdsambitioner och allmänna naturvårdsaspekter kan kombineras i konkreta åtgärder.

Jakträttsinnehavare bör visa tillbörlig hänsyn till eventuell utfodring och utplantering av örn, berguv o d.

2.2.4 Fiske

Fiske berörs ej direkt av reservatsbildningen. Observeras skall dock förbudet att under perioden 1 april - 31 juli landstiga på vissa öar eller varaktigt uppehålla sig i vattenområdet närmast där ikring. Yrkesfiskare kan dock efter länsstyrelsens prövning undantagas från tillträdesbestämmelserna. Tillstånden utformas efter de lokala förhållandena så att reservatets syfte inte väsentligen motverkas. Respektive markägare är även undantagen från tillträdesförbudet.

Även om undantag från de formella bestämmelserna meddelas skall givetvis berörda personer uppträda med största möjliga hänsyn till naturmiljön.

2.2.5 Disposition och skötsel av byggnader

Reservatsbildningen medför i och för sig ingen direkt ändring i dispositionsrätten beträffande befintliga byggnader.

Målsättningen är dock att reservatsförvaltningen genom arrendeavtal eller köp skaffar sig dispositionsrätt till byggnader lämpliga att använda i skötselarbetet - för personaländamål, lagerutrymmen, informationsändamål samt ev rast- och övernattningskoja för allmänheten.

Beträffande tomtområde kring befintliga bostadshus gäller vissa undantag från reservatsbestämmelserna.

2.2.6 Tillsyn

Reservatsförvaltaren skall under sommarhalvåret utöva regelbunden tillsyn. Inriktningen och intensiteten i detta arbete bestäms av länsstyrelsen och kan omprövas årligen eftersom ökat antal besök och därmed ökad belastning på skärgården kan påräknas. Reservatsförvaltaren upprättar i enlighet med dessa anvisningar instruktion för sin fältpersonal.

Speciell tillsyn skall organiseras under känslig del av häckningssäsongen. Tillsynen samordnas med motsvarande uppgifter för tidigare avsatta reservat i skärgården.

Tillsynspersonalen skall etablera samarbete med polisbåten för Vätern, sjöräddningen, tullverket och Väterns seglationsstyrelse. Program och instruktion för tillsynen upprättas.

Möjligheterna att begränsa slitage och störningar i det utsträckta skärgårdsområdet torde i mycket stor utsträckning bero av hur tillsynsverksamheten byggs ut. Av flera skäl torde det vara lämpligt att kombinera olika arbetsuppgifter - reparationer och underhåll, renhållning, övervakning av bestämmelser, information m m till verksamhet inom särskilda tillsynspatruller. Stort behov av tillsyn torde finnas även (eller speciellt) under helgdagar. Delta pekar på ett mycket stort behov av tillsynspersonal. Eventuellt kunde rereservatsförvaltningens tillsynspatruller samordnas med insatser från andra organisatio-

ner. Frågan bör ingående prövas av särskilt skötselråd för området. Se även avsnitt 3.4. Praktiskt samarbete bör etableras med båtklubbar inom området samt med markägare och intresserade ortsbor.

2.2.7 Serviceanordningar

Med serviceanordningar avses i första hand toalett, eldstad och brygga.

Vid utbyggnaden av ytterligare serviceanordningar fördelas kostnaderna mellan reservatsförvaltningen, berörd kommun eller berörd båtdorganisation enligt särskilda avtal. Takten i utbyggnaden av de sanitära anordningarna m m bestäms bl a av huruvida sådana avtal kan tecknas.

Likaså avtalas med berörd förening om arbetsfördelning i de fall klubbstuga eller motsvarande ligger inom reservatet.

Det praktiska arbetet med renhållning samordnas i huvudsak med reservatsförvaltningens övriga arbeten och tillsynsverksamheten. Iordningställda toaletter skall regelbundet städas av tillsynsman.

2.2.8 Dokumentation

Fördjupad kännedom om skärgårdsnaturen skall eftersträvas. Årlig rapport om fågellivet sammanställs av reservatsförvaltaren i samarbete med ornitologisk expertis.

Kännedomen om olika naturtyper och organismgrupper ökas genom att botanisk och zoologisk expertis efter hand engageras enligt program som länsstyrelsen upprättar i samråd med reservatsförvaltaren.

Studier av slitage och annan störning på naturmiljön sker med fortlöpande stöd av återkommande provteanalyser och fotodokumentation genom reservatsförvaltaren.

2.2.9 Kulturminnesvård

I likhet med vad som sker i övriga delar av länet bör välbevarade fornlämningar bli föremål för vårdåtgärder av olika slag. Detta förhöjer ytterligare deras värde för en bredare allmänhet som på ett pedagogiskt sätt får uppleva en del av Vänerns tidigare historia och de spår tidigare generationer lämnat efter sig.

2.3 Beskrivning målsättning och åtgärdsprogram för delområden

Kortfattad beskrivning för respektive delområde liksom angivande av målsättning och principiellt åtgärdsprogram återfinnes i bifogade förteckning - bil 1 till skötselplan.

Översikt av den principiella dispositionen framgår av karta i skala 1:50 000 bilaga 3 till reservatsbeslutet. Mer detaljerade skötselplaner för respektive delområde upprättas efter hand.

3. Plan för anläggning disposition och skötsel av anordningar för besökare

3.1 Allmänt

Anordningarna skall inte ges någon större omfattning eller tillåtas dominera området. De skall diskret inpassas i naturmiljön.

Anordningar för besökare koncentreras till vissa delområden (öar, fastlandsdelar) enligt karta bilaga 3 (skala 1: 50 000) till reservatsbeslutet.

Utbyggnaden av markerade anordningar beräknas ske under en 5-årsperiod. Utbyggnadstakten bestäms dock av tillgången på medel för skötsel från kommuner och statens naturvårdsverk.

Prioritering vid utbyggnaden görs beträffande platser med stort antal besökare och/eller där åtgärder bedöms kunna bidra till att en kanalisering bort från störningskänsliga naturmiljöer kan åstadkommas.

3.2 Friluftsanordningar

3.2.1 Förtöjningsringar ordnas vid delområden (enligt bilaga 2 och 3 till skötselplan) där även toalett och eldstad ordnas.

Bryggor däremot endast i ett fåtal fall, jämför bilaga 2 till skötselplan.

3.2.2 Toaletter ordnas vid delområden enligt bilaga 2 och 3. Sopkärl däremot endast inom ett fåtal av dessa delområden.

3.2.3 Eldstäder ordnas vid delområden enligt bilaga 2 och 3. Ved bör finnas tillgänglig genom reservatsförvaltaren. Eldning är ej tillåten annat än vid dessa av reservatsförvaltningen iordningställda skyltade platser. Besökande allmänhet får heller inte fälla träd eller bryta kvistar till ved.

Under speciella väderleksförhållanden kan totalt eldningsförbud utfärdas av länsstyrelsen och kan då gälla även dessa iordningställda platser.

3.2.4 Strövstigar ordnas på vissa (större) öar. Sådana markerade stigar ordnas dels av praktiska skäl för passage till serviceanordningar dels för att underlätta naturstudier och dels i strävan att begränsa slitage och störningar på naturmiljön genom kanalisering.

3.2.5 Tältning får endast ske tillfälligt under högst 2 dygn. Tillsynsman skall beivra långtidscamping. För längre tids tältning i samband med lägerverksamhet och liknande kan förvaltaren anvisa särskilda platser. Dessa skall utpekas av länsstyrelsen i samband med den fortsatta detaljplaneringen.

3.2.6 Sammanställning i tabellform av friluftsanordningar

Se bilaga 3

3.3 Information

3.3.1 Informationstavla. Vid ett mindre antal speciellt betydelsefulla och allmänt frekventerade platser upp-sättes informationstavlor med bl a upplysningar om skärgårdsnaturen. Tavlorna skall ha en diskret placering.

3.3.2 Folder för Värmlandsskärgården framställs.

3.3.3 Vägvisning och stigmarkering utföres enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar.

3.3.4 Via båtorganisationer, kommunala fritidskontor, turistbyråer m m sprids information om "trivselregler" och bestämmelser som gäller samt information om naturförhållanden av speciellt intresse för besökare.

3.3.5 Guidade visningar bör i viss mån genomföras i samarbete med naturskydds- och båtorganisationer.

3.3.6 I anslutning till lämplig byggnad inom området eller i småbåtshamn på fastlandet bör permanent utställning "naturrum" ordnas.

3.3.7 I samråd med olika berörda intressen bör prövas andra möjligheter att nå ut med information om naturkunskap mm.

3.4 Finansiering

Iordningställande av planerade anordningar samt tillsyn och löpande skötsel kommer väsentligen att bero av medel från naturvårdsverket över det s k "vårdanslaget".

Tidigareläggning av iordningställandet kan komma att ske med hjälp av medel från AMS.

Beträffande den del av skötseln som gäller renhållning bör berörda kommuner medverka. Särskilda avtal mellan respektive kommun och reservatsförvaltning bör träffas. Befintligt avtal beträffande Segerstads skärgård (Karlstads kommun) kan utnyttjas som norm. Avtalen bör utformas så att kommunen bekostar visst antal dagsverken.

Som tidigare (avsnitt 2.2.5) berörts finns anledning att organisera en ganska omfattande tillsynsverksamhet. När skötselrådet analyserar denna fråga bör även finansiering utöver ordinarie anslag via statens naturvårdsverk prövas för att möjliggöra en intensiv tillsyns- och informationsverksamhet.

Bilagor

Bilaga	1, Områdesbeskrivning (kap 2.3)
	2, Samman av friluftsanordningar
	3, ekonomisk flerårsplan